

stavljam: Kar je bil Slomšek Štajercem, to je bil Stanič goriškim Slovincem. Bil je nekak vseznalec, mož brez primere, zakaj bil je vse ob enem: duhovnik, učitelj, sadjerejec, pisatelj, pesnik, pevec, mizar, tiskar, knjigovezec, knjigotržec, stavbar. V vsem ga je vodila velika ljubezen do naroda. Zato mu kličem: Slava njegovemu spominu!

KAREL ŠTRBENK:

Jure.

Žaloigra otroka v treh dejanjih.

Osebe:

1. Župan. — 2. Marija, hčerka vaškega župana (10 let). — 3. Marjan, sin vaškega župana (9 let). — 4. Jure, osirotel deček (8 let). — 5. Polona, starka v ubožni hiši. — 6. Jože, vaški nagajivček (10 let). — 7. Angel. — Učenci in učenke. — Čas: sedanjost.

I. DEJANJE.

Jasa v gozdu. V kotu na levi znamenje. Učenci in učenke pojejo:

Kaj mudiš me, oj zeleni
in cvetoči travnik ti?
Lep si, ali v šolo meni,
ljubi travnik, se mudi.

(Med petjem prihajajo na jaso učenci. Bosonogi so — oblečeni v preprosto obleko, na ramah torbice. — Ko nastopijo, petje utihne.)

Marija *(je nekoliko bolje oblečena od ostalih tovarišic, vendar kmetiško preprosto; deklica je dobrodušna, mehke nravi)*: Marjan, Marjan — daj, zaplešimo tu na jasi kolo, kakor ga pleševa doma.

Marjan: Primimo se za roke in zavrtimo se!

Vsi: Zaplešimo — zaplešimo in zapojmo!

Marija: Ne, ne — ne bi se spodobilo, da zaplešemo tu. — Poglejte, tu je znamenje — rajši položimo cvetice, ki smo jih natrgali, pod znamenje — in zapojmo ali pa molimo. Kako lepo na samoti stoji ta križ, tu v gozdu med drevjem in ptički ga obletavajo in prepevajo v čast Stvarniku. In gozd šumi in šepeta tiho molitev k Bogu — molimo tudi mi — — —

Jože: Pa tudi zapojmo — v cerkvi pojejo — lahko pojemo tudi mi.

Vsi: Zapojmo!

Marjan: Zapojmo tisto, ki smo jo peli pred nedavnim časom v šoli.

(Pesem.)

(Med petjem boječe vstopi od leve deček, bledoličen, bos, obraz mu je upadel, v roki nosi culico in leskovo palico. Ko zagleda pojoče učence, obstane in stoji do konca pesmi.)

Marija (*ga opazi*): Glejte, deček je prišel in culico ima v roki in palico. — Od kje si prišel? — Zakaj nočeš v našo sredo? Le pridi! (*Vabi ga z roko.*)

Jure (*stoji in se le boječe ozira po učencih.*)

Marija: Zakaj nočeš med nas? Ali se nas bojiš? Daj, pridi, hočemo te sprejeti med se!

Jože: Ha, ha, kakšno culo drži v rokah. Gotovo greš služiti?

Marjan: Jože, zakaj si zloben — čemu zasmehuješ ljudi, ki ti niso ničesar storili?

Marija (*stopi k Juretu, ga prime za roko in ga z mehkim glasom vpraša*): Daj, povej, odkod si prišel?

Jure: Od daleč — daleč, od tam iz mesta — kjer so mi zakopali mamo. (*Pokaže z roko ter povesi glavo.*)

Marija (*sočutno*): Iz mesta, kjer so ti zakopali mamo? Kam greš? Pojdi k nam...

Jure: Ne vem, kam grem. Rekli so mi, da moram proč od tam in sem šel in dali so mi listič, kjer so zapisali, kam moram, a jaz ne znam čitati — sem še majhen. — Daleč, so rekli, je ta kraj — pa vprašaj ljudi in pokazali ti bodo pot. — Urezal sem si palico in sem šel. Dolgo sem hodil, da sem prišel do tu — in še dolgo bom moral iti — da bom prišel — od tam je bila doma moja mati in zato moram tja — a mama (*zaihti*), mama je ostala sama in ni hotela z mano — nasuli so na njeno krsto visoko zemlje in rekli so mi, da ne bo več vstala, da je ne bom več videl — dolg čas mi je, tako dolg čas po njej.

Marjan: Grem po očeta, morda bodo naš oče vedeli, kje je tisti kraj, morda te bodo naš oče vzeli k sebi — jaz ga poprosim, ker si sam in nimaš mamice. Takoj stopim domov, tekel bom, ker se mi mudi v šolo. (*Odide.*)

Jože: V šolo moramo, da ne zamudimo — pojdimo — pojdimo — hitimo, alo, naprej. — (*Učenci odidejo.*)

(*Na odru ostaneta samo še Marija in Jure.*)

Marija: Truden si gotovo, ker si prišel od daleč. Sediva in počakajva, da se vrmeta Marjan in oče.

(*Jure in Marija sedeta.*)

Marija: Kako ti je ime?

Jure: Jure.

Marija: Kdaj ti je umrla mamica?

(Dalje.)

